

Jag minns.....

Margareta Lund i Alingsås berättar om sin uppväxt i Ölanda, Starrkärr

Jag föddes för fyrtiofem år sedan och kommer från en by som heter Ölanda i dåvarande Starrkärrs kommun, numera Ale kommun. När jag växte upp hade de flesta på landet kor och mark som man odlade. Nu är det bara min bror som har kor och arbetar heltid med jordbruket. Idag har de flesta fler hästar än kor.

Pappa hade en mindre gård och han arbetade ihop med sin bror Sven som var elektriker. Jag är äldst av barnen och förutom mamma och pappa bodde även farmor, farfar och min farbror Sven i samma hus och även min faster Märta var mycket hemma. Hon bodde annars i Göteborg och arbetade som barnsköterska.

Farmor och farfar kom till byn 1926, närmast från Göteborg. Från början kom farmor från Gällinge i norra Halland och farfar från Synnerby utanför Skara. De arbetade på samma ställe i Göteborg och träffades där. Drömmen var en egen gård som de sparade till och så småningom köpte. Sven och min pappa föddes i Göteborg och senare när de kom till Ölanda föddes även Märta. Mamma bodde nästan närmaste granne med pappa. Han var nio år äldre än mamma. Mammans släkt härstammar från Ölanda åtminstone sedan 1700-talet. Hon var yngst av sju syskon. Hennes syster var tjugo år äldre med fem bröder däremellan. Mormor och morfar bodde alltså inte långt ifrån och där bodde även min moster och två av morbröderna.

Morfar fyllde nittio

När jag var liten var det ont om barn i byn och inte så lätt att åka någonstans. På söndagarna gick jag i söndagsskolan, de yngre barnen höll till i sakristian med Tant Lisa (mammans kusin) som lärare och de äldre satt i kyrkan med Prosten Borgås som lärare. Några gånger per år var det släktkalas hos mormor och morfar. Jag var ofta vaken efter det att mina kusiner somnat. Jag minns att vi sedan gick hem i mörkret med stjärnhimlen ovanför. Morfar var över åttio år när jag föddes och när han fyllde nittio år var det kalas och prosten kom och hälsade på. Den vanliga ordningen på kalas var kaffe med kaffebröd och minst sju sorters kakor och sedan frukt och godis och söt dricka till det. De vuxna drack även lite vin. Morfar dog när han var nittiotvå och mormor som var sjutton år yngre överlevde honom endast med tre månader.

Tradition att gå på kafé

Mina kusiner bodde i Nödinge och Alingsås (senare Ödeborg i Dalsland) så dit åkte vi ibland. Alingsås var staden vi åkte till och handlade och då var det tradition att gå till kafé Hemtrevnad som låg i hörnet Kungsgatan och Östra Ringgatan. Senare när min syster som är 4,5 år yngre och jag själva gick och handlade gick vi ofta dit för att vänta på de övriga i familjen.

När jag fyllde sju

Det året jag var sju år inträffade flera händelser som måste ha påverkat mig. Farfar fick cancer och det gick fort från det att han blev sjuk tills han dog på mammans födelsedag den 21 mars. Det skulle ha varit roligt att fråga farfar en del om hans släkt särskilt om hans mormor och morfar som var födda 1816 och som han gick och hälsade på i deras backstuga. Jag undrar bl.a. över hur de var och hur det såg ut i deras stuga. Senare på våren blev jag sjuk. Jag minns att jag var trött och fick sätta mig och så åkte vi till doktorn i Älvängen. Sedan bar det av till Alingsås lasarett där jag låg i ungefär en månad. Barnavdelningen var en enda stor sal med ett tiotal barn och den låg intill BB. När jag kom till sjukhuset väntade mamma min bror och därför kunde hon inte komma och hälsa på. Det var inte så lätt som nu att åka med bil och pappa hade inget körkort förrän 1968. Jag längtade efter mamma och ville inte äta. När mamma äntligen kom, började jag gråta och så länge hon låg på BB, efter att ha fött min lillebror, kom hon och hälsade på. Mamma och min bror Jan-Erik åkte hem före mig. Jag såg min lillebror för första gången när de skulle åka hem. Några dagar senare fick jag också åka hem.

Ladugården brann

På midsommarnatten knackade det på fönstret till sovrummet där vi låg alla fem. Det var en granne som talade om att ladugården vid mammans föräldrahem brann. Det var en pyroman som även tänt på andra ställen, men det var i skogen och ett ödetorp. Det var naturligtvis stor uppståndelse och polisen förhörde alla och tidningarna skrev. Oron för var det skulle brinna nästa gång var stor. Det visade sig sedan, att det var en granne som tänt på. Det var en mycket tragisk historia.

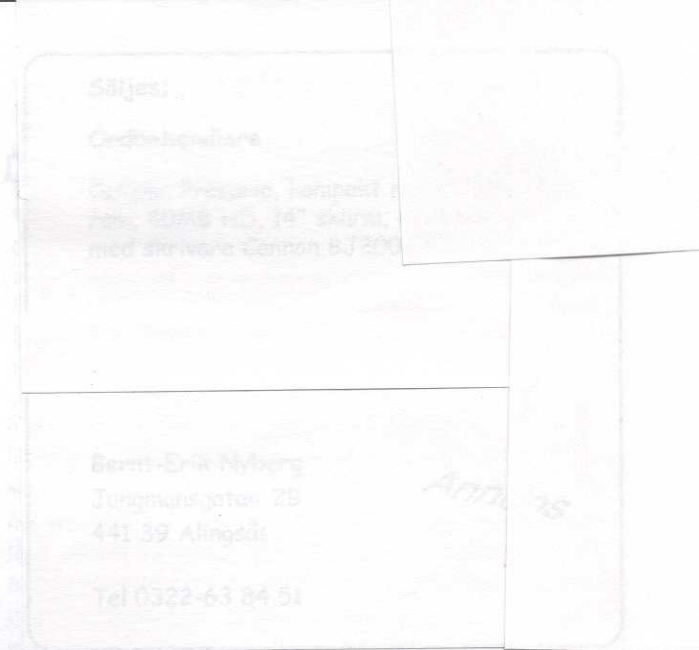
Forts. nästa sida

Forts. Jag minns....

Skolstarten

Nästa stora sak som hände var att jag började skolan. Skolan som ligger i Starrkärr ungefär tre kilometer hemifrån är byggd 1914. Första året fick jag ingen skolskjuts, eftersom det fattades lite för att jag skulle vara berättigad till skolskjuts. Till skolan åkte jag med min farbror och hem gick jag – men det blev oftast stopp hos mina klasskamrater Ing-Marie och Bosse, så det tog ofta lång tid att gå hem. Min första fröken hette Birgitta Nordin och hon var inte mer än i tjugoårsåldern. Henne hade vi i två år. Alafors fabriker var igång då och första året gick en buss med elever från Alafors de flesta gick i tredje klass, men vi hade tre elever i vår klass därifrån. Det var tvillingarna Tuula och Solie från Finland och Mariana från Jugoslavien, men så småningom flyttade de när fabriken lade ner. Tredje året i den lilla skolan, innan vi började nere i Alafors hade vi "rektorns fru" som lärare, hon var i fyrtioårsåldern. Vad jag kommer ihåg var att vi måste skriva skrivstil, något jag inte gör nu. En gång på vintern åkte vi skidor ner till Brandsbo (mellan Alafors och Nol) där hon bodde. Det är ungefär sex-sju kilometer.

När jag var liten kände man alla som bodde runt omkring, det gör man inte nu. Lanthandeln, som fanns kvar till 1981, var en mötesplats, som inte finns kvar. Nu åker nästan alla i väg på morgonen och kommer hem på kvällen. Det var lite av en avfolkningsbygd när jag växte upp men närheten till Göteborg har gjort det attraktivt att bo där och då helst ha lite mark och hästar.

Starrkärrs kyrka Foto: Lena Wallin

Avskrift av lagfart som skrevs när min morfarsmorfar köpte en del av gården från sin svägerska och bror. Gården delades då mellan två bröder och det är min bror som nu äger den gård de köpte 1827.

Kongl. Majts till Sverige och Norrige Min Allernädigste Konungs och Herres Trojnenare Häradshöfdinge och Tillförordnad serskild Domare Wäne, Bjerke, Flundre, Ahle och Wädtele Häradar

Jag Magnus Conrad Rahmn Gör vetterligt att år Ett Tusende Åtta Hundrade och på det Tjugoåttonde den Tjugotredje dagen i December Månad då Jag Lagtima Ting förrättade med menige man uti Ahle Härad uppvistes för mig och sittande rätt det bewitnad Salubref af den 22 October 1827, hwarigenom Anders Andersson och Annika Andersdotter i Ölanda försålt En Fjerdedel af SkatteFrälse Hemmanet Ölanda i Starrkärrs Socken af nämnde Härad till deras Broder och Swåger Johannes Andersson i Ryd emot qvitterade Ett Tusende Twå Hundrade Femtio Riksdaler Riksgäldssedlar och förbehåll om undantags fullgörande till Säljarens Föräldrar.

Lösen 2:36

Rh 1.9

Sige -4

= 4 R 1dr Bco

och som vid Tre Häradets allmänna Ting nämligen den 29 October förledet, samt den 1ste mars och den 23e Maji innewarande År, uppbud detta köp åkommit samt klander icke blifvit under laga ståndstiden, som nu tilländalupit anmaldt, fördenskuil pröwade Jag och Nämnden i förmåga at 1ste och 4de Capitlen JordaBalken samt Kongl Förordningen den 13 juni 1800, skäligt berörde köp fast döma., Samt härigenom försäkra köparen Johannes Andersson, hans barn och efterkommande en trygg och oqwale besittnings- och äganderätt af ifrågakomme 4del SkatteFräle Hemmanet Ölanda med allt hwad dertill nu lyder af ålder legat hafwe, eller framdeles lagligen tillwinnes kan. Häradets i Domboken antecknade Nämndeman woro wittnen härtill och till yttermera wiso har Jag denna FastDom egenhändigt underskrifwit samt med mitt och Häradets ansegel bekräftat.

Ut Supra

På Häradets Rättens Wägnar M Rahmn